

af Betsatningen der falder paa Hartkornet, og hvor stor en Del der falder paa Formue og Leilighed, Noget, som man dog aabenbart burde havde en Oversigt over, før man skrider til Afgjørelse af en Sag som denne. Det ene, man for Tiden kan vide med nogenlunde Sikkerhed, er to Ting: det ene er det, at man ved at fastslaa Hartkornshyrden, væsentlig overensstemmende med, hvad den nu er, vil komme til at fastslaa overordentlig store Uligheder og vil komme til at gjøre den tilstedeværende meget store Ulighed til Noget, der fæstnes ved Lov. Der er jo for Tiden saa store Variationer, at der vistnok er Kommuner, hvor det kun er $\frac{1}{12}$, der ligger paa Hartkornet, medens der er andre Kommuner, hvor det er over $\frac{3}{4}$. Altsaa kommer man herved til at fastslaa overordentlig store Uligheder. Muligvis kan det være rigtigt; maasse vil det ved nærmere Overveelse vise sig at være bespøjet eller i andre Henseender stemmende med Vedkommendes Ønsker og Interesser, men der maa foretages meget nøiagtige Undersøgelser, før man gaar dertil. Den anden Ting, som man ligeledes tydelig vil kunne se, er, at det foreliggende Lovforslag vil føre ikke til en Fastslaaen af den nuværende Hartkornshyrde, saaledes som den er paa sit nuværende Standpunkt, men derimod til en umaadelig stærk Formindskelse deraf, (Afbrydelse af Monrad), ja, ogsaa det kan maasse være godt, det kan nu være Gjenstand for nærmere Overveelse. Sagen er jo nemlig den, at man kan se af de statistiske Oplysninger, der foreligge, at der af Hartkornet har været udredet til Sognekommunernes Udgifter de senere Aar, for hvilke man har Oplysninger, omtrent 6 Millioner Kr. Det har været noget Mindre for Aarene indtil 1874, for Aarene 1874, 75 og 76 er det i nogen Stigning. Nagtet ganske vist Forholdet imellem det, man lagde paa Hartkornet, og det, man lagde paa Formue og Leilighed, er blevet forandret i de senere Aar i den Retning, at man stadig har lagt Mere paa Formue og Leilighed og Mindre paa Hartkornet, er det, der ligger paa Hartkornet, dog gaaet over 6 Millioner i de senere Aar; i Gjennemsnit falder der paa hver af Landets Tønder Hartkorn ca. 16 Kr., Noget derover eller Noget derunder, men det, man nu vil fastslaa, er 9 Kr. 60 Dre som Maximum for alle Kommunerne. Enhver vil heraf kunne se, hvilken uhyre Forandring det vil være, og det forekommer mig fuldstændig klart, at en saa indgribende Forandring ikke kan ske, uden at man har langt større Oversigt over samtlige Forhold end den, man nu har. Dette er nu Noget, der,

som sagt, for mig er et Grund til at betragte denne Sags Behandling som noget Foreløbigt, men det har ingenlunde for mig stillet sig som noget Uheldigt, at man har bragt Sagen frem i Thinget og har behandlet den; tværtimod, thi jeg anser baade Sagen for at være af megen Betydning, for at kræve en indgaaende Drøftelse og Behandling, og der kræves bestemt paa dette Omraade — jeg vil ikke sige med Hensyn til denne Fastslaaen af Hartkornet — men iøvrigt utvivlsomt en Forandring i Lovgivningen, enten den gaar i den ene eller i den anden Retning. Efter min Anskuelse, som jeg ogsaa tidligere har udtalt, er den Bei, som Lovudkastet er slaaet ind paa, i det Hele og Store den, som er den rigtige, og jeg maa endvidere erkjende, at Lovforslaget under dets Behandling i Udvalget eller ved de Ændringer, det har stillet op, har vundet ikke Lidet, idet jeg deri har fundet, at man paa mange Punkter har imødekomet en Række af de Indvendinger, som jeg fremsatte mod Lovforslaget ved 1ste Behandling. Det har derfor forundret mig saa overordentlig at høre den ærede Ordfører udtale, at disse Sprogfeilsændringer vare den eneste Medvirkning, Mindretallet havde ydet til denne Sag. Jeg kan ikke negte, at i Diebliffet paatøm der mig en Skræk paa min ærede Vens Begne; jeg frygtede virkelig for, at hans Hufommelse skulde have lidt et alvorligt Knæk, senere erfarede jeg dog, at det kun var paa et enkelt Punkt, men ikke gennemgaaende, thi det kan vel dog ikke være gaaet Udvalgets andre Medlemmer af Glemme, at Mindretallet har deltaget i denne Sags Behandling ogsaa ved at stille en hel Række af Ændringsforslag, og jeg maa bemærke, at flere af Ændringsforslagene udenfor Sprogændringerne, som Flertallet fremlægger som sine, med Skam at tale om skrive sig fra min Pen, og jeg veed da ikke, hvorledes man kan sige Andet, end at jeg har ydet min Medvirkning til dem. Jeg har desuden stillet en Mængde andre Ændringsforslag, som ikke vandt Flertallets Bifald, men dem har jeg ikke indset, at det kunde være til nogen Nytte for mig at opstille til Afgjørelse ved denne Sags Behandling. Vilde Flertallet have garanteret mig, at de skulde blive vedtagne, skulde jeg gjerne have gjort det, men vilde de ikke det, synes jeg ikke, at det var nogen Nytte for mig at stille dem op. Jeg maa i Modsetning til den ærede Ordfører endogsaa sige, at, naar jeg bortser fra de Ændringsforslag, som vedkomme Hartkornsbetsatningen, og fra den nye § 37 om Valgretten til Kommunerne, hvilken jeg uegtelig aldeles ingen Andel har i, at saagodt som alle de vigtigere af de Ændringsforslag, Flertal-